

Enige Syrphidenwaarnemingen in 1957 en 1958

door

H. J. P. LAMBECK

Hieronder volgt een overzichtje van enige min of meer zeldzame Syrphidae, die ik ving in 1957 en 1958. De meeste waarnemingen zijn gedaan in Zuid-Limburg, waar enige soorten, die bijv. in de Ardennen gewoon zijn, af en toe worden waargenomen, terwijl ze in het overige deel van Nederland niet voorkomen. Mijn dank aan de heer V. VAN DER GOOT, die zo vriendelijk was de determinaties te controleren.

Pyrophæna rosarum (Fabricius). Oisterwijk (Campina), 1 ♂ 22.VII.1957, 1 ♀ 1.VIII.1957, 1 ♂ 23.VII.1957; Crapoel (Z.-L.), 1 ♂ 18.VIII.1957. Deze soort is de laatste jaren overal waargenomen in moerassen. De eerste drie bovengenoemde exemplaren maken hierop geen uitzondering, ze werden namelijk op een vochtig terreintje in het Natuurmonument „de Campina” bij Oisterwijk gevangen. Het exemplaar uit Crapoel echter ving ik op een droge plaats tussen gras. Het was evenwel op de bodem van een soort ravijn, zodat het niet onwaarschijnlijk is, dat met regen dit terrein verandert in een moerasje. Hierdoor is misschien de aanwezigheid van *P. rosarum* te verklaren.

Spaerophoria rueppellii Wiedemann. Rotterdam, 1 ♀ 17.V.1958, 1 ♀ 10.VI.1958. De soort komt in het Middellandse-zeegebied algemeen voor, hier te lande is zij zeldzaam. Ik ving beide exemplaren om zo te zeggen onder de rook van Rotterdam, aan de rand van een sportveld. Het was een vochtig stukje grasland, begroeid met ranunculachtigen, met een stukje bos, waarvan de ondergrond dicht begroeid is met Fluitekruid (*Anthriscus silvestris* Hoffm.). De beide dieren vlogen tussen *Spaer. menthastri* op boterbloemen (*Ranunculus* spec.) op het drassige stukje weiland.

Lasipticus pyrastri Linnaeus, var. *unicolor* Curtis. De Bilt, 1 ♀ 12.VII.1958. Het achterlijf is geheel zwart, de witte vlekken zijn vaak echter nog aangeduid door kleine witte haartjes.

Ischyrosyrphus glaucius (Linnaeus). Crapoel, 1 ♂ 14.VIII.1957, 2 ♀ ♀ 16.VIII.1957. Wijlre, 1 ♀ 14.VIII.1958. Alle exemplaren trof ik aan op schermbloemen.

Ischyrosyrphus laternarius (Müller). Oisterwijk (Campina), 1 ♀ en 1 ♂ 23.VII.1957, Crapoel, 1 ♀ 18.VIII.1958. Evenals de vorige soort aangetroffen op schermbloemen.

Syrphus annulatus (Zetterstedt). Doorn, 1 ♀ 1.VI.1958. Een zeldzame soort uit de *ribesii*-groep. *S. annulatus* onderscheidt zich van zijn naaste verwant, *S. vittiger*, door de geheel gele tarsen en schenen van de eerste twee pootparen en het niet geheel zwarte derde antennelid.

Syrphus annulipes Zetterstedt. Crapoel, 1 ♀ 16.VIII.1957. Komt voornamelijk in Zuid-Limburg voor, maar is éénmaal in de duinen aangetroffen.

Syrphus grossulariae (Meigen). Gulpen, 1 ♀ 16.VIII.1957. Deze soort komt, evenals de vorige, hoofdzakelijk in Zuid-Limburg voor, maar is enige malen noordelijker gevangen.

Chrysotoxum arcuatum (Linnaeus). Winterswijk, 1 ♀ 31.VII.1957; Crapoel 1 ♀ 19.VIII.1957, 1 ♂ 13.VIII.1958; Baarn, 1 ♀ 27.VIII.1958; Lage Vuursche,

1 ♂ 28.VIII.1958. Van bovengenoemde dieren ving ik er twee op struikhei (*Calluna vulgaris* Salisb.) nl. die te Baarn en Lage Vuursche, het Winterswijkse exemplaar hield zich op bij een braambos, het exemplaar uit Crapoel van 1957 zat op een schermbloem en het andere dier uit Crapoel vloog rond op Boerewormkruid (*Chrysanthemum vulgare* Bernh.). *C. arcuatum* schijnt dus geen voorkeur te vertonen voor een bepaalde bloem of plant, hij schijnt echter wel een droog gebied te prefereren. Deze soort, die vóór 1957 slechts enkele malen in Nederland was gevangen, is de laatste twee jaar wat meer aangetroffen. De stand is op het ogenblik, naar ik meen $\pm$ 15 exemplaren. Behalve van boven genoemde vindplaatsen, ook bekend van o.a. Hoog-Soeren (J. A. W. LUCAS).

Chrysotoxum festivum (Linnaeus). De Bilt, 18 exx. 8.VIII.1958, 12 exx. 9.VII.1958. Helemaal geen zeldzaam dier, maar het merkwaardige is, dat deze 30 exemplaren werden aangetroffen in een dennenaanplant. De dieren zetten zich op de uiteinden van de takken in de zon. Dit min of meer massaal optreden van *C. festivum* is toch wel iets bijzonders!

Chrysotoxum octomaculatum Curtis. De Bilt, 1 ♀ 5.VIII.1957; Oisterwijk (Campina), 1 ♂ 25.VII.1957. Het exemplaar uit De Bilt ving ik, terwijl het zat op het door de zon beschenen zand, aan de rand van eikenhakhout. Het Oisterwijkse exemplaar trof ik aan op Bereklaauw (*Heracleum sphondylium* L.).

Orthoneura nobilis (Fallen). Crapoel, 2 ♂ ♂ 17.VIII.1957, 1 ♂ 13.VIII.1958. Wordt in Z.-Limburg nogal eens gevangen, in het overige deel van het land slechts enkele malen aangetroffen.

Chrysogaster chalybeata Meigen. Crapoel, 1 ♀ 17.VIII.1957, 1 ♀ 16.VIII.1958, 1 ♂ 18.VIII.1958. Gemakkelijk te onderscheiden van de overige soorten door de gele vleugelwortels.

Chrysogaster splendens Meigen. Crapoel, 1 ♂ 24.VIII.1957. Deze in Nederland zeer zeldzame soort is gemakkelijk te herkennen aan de twee witte lengtestreepjes aan de voorkant van het mesonotum.

Sphegina clunipes (Fallen). Crapoel, 1 ♂ 17.VIII.1957. Alweer een soort, die het meest in Zuid-Limburg voorkomt.

Pipiza austriaca Meigen. Crapoel, 1 ♀ 15.VIII.1957, 1 ♂ 16.VIII.1958. Beide dieren werden aangetroffen op schermbloemen.

Pipiza quadrimaculata (Panzer). Lage Vuursche, 2 ♀ ♀ 1.VI.1958, 1 ♀ en 1 ♂ 2.VI.1958. Men dacht aanvankelijk, dat deze soort slechts in Zuid-Limburg voorkwam. *P. quadrimaculata* is echter de laatste jaren nogal eens elders in ons land gevonden. Dientengevolge mag men de conclusie trekken, dat zij lang zo zeldzaam niet is als men veronderstelde. Bovenstaande waarnemingen bevestigen dit.

Cheilosia chrysocoma Meigen. Oostvoorne, 1 ♂ 30.IV.1958, 1 ♀ 4.V.1958. Voorzover mij bekend, tot bovengenoemde waarnemingen toe, alleen uit het binnenland bekend. De soort schijnt in het voorjaar op wilgekatjes te vliegen. Ik ving echter beide exemplaren op Hondsdraf (*Glechoma hederacea* L.). Het is opmerkelijk, dat ik beide exemplaren op precies dezelfde plaats, ja haast op dezelfde bloem ving. Wel waren wilgen in de buurt (op $\pm$ 300 meter afstand). Het feit, dat er tussen de waarnemingen vier dagen liggen, en dat het niet slechts één exemplaar is, dat toevallig rondvloog, doet vermoeden dat deze soort niet zo gebonden is aan wilg als het scheen.

Cinxia borealis Fallen. Oisterwijk (Campina), 1 ♂ 23.VIII.1957, 1 ♂ 24.VII.1957; Bilthoven 2 ♂ ♂ en 1 ♀ 23.VIII.1957, 1 ♂ 25.VIII.1958, 1 ♂ 28.VIII.1958; Baarn 1 ♀ 27.VIII.1958. Alle exemplaren vlogen op struikhei (*Calluna vulgaris* Salisb.).

Arctophila bombiformis (Fallen). Crapoel, 1 ♀ 11.VIII.1958. Van deze grote, sterk op een aardhommel gelijkende soort zijn uit Nederland slechts weinig exemplaren bekend. Het dier bevond zich op Wilde Marjolein (*Origanum vulgare* L.), die groeide langs de kant van een hol weggetje.

Arctophila mussitans (Fabricius). Pezaken (Z.-L.), 1 ♂ 15.VIII.1958. Deze eveneens dichtbehaarde soort heeft meer het uiterlijk van een moshommel. Ik trof het dier aan zonnend op een blad van een eikestruik.

Lampetia equestris (Fabricius). De Bilt, 2 ♂ ♂ (type), var. *narcissi* Fabr. 1 ♂ en 1 ♀, var. *validus* Meigen 1 ♀. Alle op 15.VII.1958.

De dieren vlogen rond in een tuin, waar veel bloembollen groeiden. Hun aanwezigheid is dus gemakkelijk te verklaren. De var. *validus*, geheel zwart met een geelachtige achterlijfspunt, schijnt veel minder voor te komen dan het type.

Tubifera hybrida Loew. Oisterwijk (Campina), 1 ♀ 23.VII.1957, De Bilt, 1 ♂ 5.VIII.1957, 1 ♂ 1.VI.1958. Het laatstgenoemde exemplaar hield zich op de bloemschermen van een meidoorn (*Crataegus oxyacantha* L.) op.

Eurinomys transfuga (Linnaeus). Oisterwijk (Campina), 1 ♀ 23.VII.1957, Katwijk aan Zee, 1 ♀ 15.V.1958; De Bilt, 1 ♂ 31.V.1958. Het exemplaar uit De Bilt werd niet, zoals de overige, langs een sloot aangetroffen, maar in een bloemperk.

Zelima nemorum Fabricius. Pezaken (Z.-L.), 1 ♀ 18.VIII.1958. Het dier liep rond over de bladeren van braam.

Penthesilia berberina Fabricius. De Bilt, 1 ♂ 1.VI.1958. Ik ving dit exemplaar, terwijl het rondvlog in een haag van Meidoorn en Lijsterbes (*Sorbus aucuparia* L.), langs een zandpad. Er kan dus niet gesproken worden van een echt bos, waarin *P. berberina* uitsluitend zou voorkomen.

Eumerus tuberculatus Rondani. De Bilt, 3 ♂ ♂ 15.VII.1958. Deze dieren werden gevangen in dezelfde tuin als *L. equestris*.

Summary

A survey is given of some interesting Syrphidae caught in different districts of the country. Especially *Sphaerophoria rueppellii*, *Syrphus annulatus*, *Chrysogaster splendens*, *Arctophila bombiformis*, and *A. mussitans* are rare in the Netherlands. Rotterdam-C., de Graeffstraat 9 A.

Carcharodus alceae Esper. Het is al weer afgelopen met de goede tijd van deze Hesperide, althans wat onze fauna betreft. Een van de beste vindplaatsen was die aan het Julianakanaal bij Stein. Al een paar jaar ontbreekt de soort daar volkomen. Op de trekvlinderkaart voor 1958 noteerde Pater A. MUNSTERS: „Noch vlinder, noch rups gezien, ook geen sporen ervan op de bloemen van de *Malva*”.

Er is geen sprake van, dat de periode van bloei, die voor veel soorten omstreeks 1930 inzette, voor al deze dieren zonder onderbreking voortduurt! Het is dan ook zeker geen eenvoudig probleem achter de oorzaken van deze schommelingen te komen. — Lpk.